

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2019. január 17. *

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 650/2012/EU rendelet – A 65. cikk (2) bekezdése – Európai öröklési bizonyítvány – Bizonyítvány iránti kérelem – 1329/2014/EU végrehajtási rendelet – Az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikkének (4) bekezdése szerint meghatározott formanyomtatvány kötelező vagy fakultatív jellege”

A C-102/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberlandesgericht Köln (kölni regionális felsőbbíróság, Németország) a Bírósághoz 2018. február 13-án érkezett, 2018. február 6-i határozatával terjesztett elő a

Klaus Manuel Maria Brisch

által indított eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: C. Toader tanácselnök (előadó), L. Bay Larsen és M. Safjan bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a spanyol kormány képviseletében S. Jiménez García, meghatalmazotti minőségben,
- a magyar kormány képviseletében Fehér M. Z., Koós G. és Pokoraczki A., meghatalmazotti minőségben,
- a finn kormány képviseletében S. Hartikainen, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében M. Wilderspin és M. Heller, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: német.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60., 140. o.) 65. cikke (2) bekezdésének és a 650/2012 rendeletben említett formanyomtatványok meghatározásáról szóló, 2014. december 9-i 1329/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2014. L 359., 30. o.) 1. cikke (4) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Klaus Manuel Maria Brisch, mint az elhunyt Maria Therese Trenk végrendeleti végrehajtója által az Amtsgericht Köln (kölni helyi bíróság, Németország) előtt, európai öröklési bizonyítvány megszerzése iránt indított eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A 650/2012 rendelet

- 3 Az 650/2012 rendelet (59) preambulumbekkezdése szerint e rendelet általános célja a tagállamokban öröklés tárgyában hozott határozatok kölcsönös elismerése.
- 4 A 650/2012 rendeletnek „Az európai öröklési bizonyítvány bevezetése” című 62. cikke az (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„Ez a rendelet bevezeti az európai öröklési bizonyítványt (a továbbiakban: a bizonyítvány), amelyet más tagállamban történő felhasználás céljából állítanak ki, és amely a 69. cikkben felsorolt joghatóságokkal bír.”

- 5 Ugyanezen rendeletnek „A bizonyítvány iránti kérelem” című 65. cikke az (1) és a (2) bekezdésében a következőket írja elő:

„(1) A bizonyítványt a 63. cikk (1) bekezdésében említett személyek (a továbbiakban: a kérelmező) kérelmére kell kiállítani.

(2) A kérelem benyújtásához a kérelmező használhatja a 81. cikk (2) bekezdésében említett tanácsadó bizottsági eljárás keretében meghatározott formanyomtatványt.”

- 6 A 650/2012 rendelet 65. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a kérelemnek az e rendelkezésben felsorolt adatokat olyan mértékben kell tartalmaznia, amennyiben ezek az adatok ismertek a kérelmező előtt és amennyiben szükségesek ahhoz, hogy a kiállító hatóság igazolni tudja a kérelmező által igazolni kívántakat, továbbá a kérelemhez csatolni kell minden vonatkozó okiratot eredeti példányban vagy a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő másolatban.

- 7 E rendelet 66. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A kérelem kézhezvételét követően a kiállító hatóság ellenőrzi a kérelmező által benyújtott adatokat, nyilatkozatokat, okiratokat és egyéb bizonyítékokat. Az említett ellenőrzéshez szükséges vizsgálatokat – amennyiben saját nemzeti joga úgy rendelkezik vagy arra feljogosítja – hivatalból végzi el, vagy felszólítja a kérelmezőt az általa szükségesnek tartott további bizonyítékok benyújtására.”

- 8 Az említett rendeletnek „A bizonyítvány tartalma „című 67. cikke (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A kiállító hatóság az e fejezetben meghatározott eljárás keretében haladéktalanul kiállítja a bizonyítványt, amennyiben az igazolandó tények az öröklésre alkalmazandó jognak vagy a bizonyos tényekre alkalmazandó egyéb jognak megfelelően megállapítást nyertek. A kiállító hatóság a 81. cikk (2) bekezdésében említett tanácsadó bizottsági eljárás keretében meghatározott formanyomtatványt használja.”

- 9 Ugyanezen rendelet 80. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogad el a 46., 59., 60., 61., 65. és 67. cikkben említett tanúsítványok és formanyomtatványok meghatározásáról és azok későbbi módosításáról. Ezeket a végrehajtási jogi aktusokat a 81. cikk (2) bekezdésében említett tanácsadó bizottsági eljárás keretében kell elfogadni.”

- 10 A 650/2012 rendelet 81. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A Bizottságot egy bizottság segíti. Az említett bizottság a [Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról szóló, 2011. február 16-i 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 55., 13. o.)] értelmében vett bizottságnak tekintendő.”

Az 1329/2014 végrehajtási rendelet

- 11 Az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikkének (4) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A [bizonyítvány] iránti kérelemhez használandó, a [650/2012 rendelet] 65. cikkének (2) bekezdésében említett formanyomtatványt IV. formanyomtatványként a 4. melléklet határozza meg.”

- 12 Az 1329/2014 végrehajtási rendelet 4. mellékletében szereplő IV. formanyomtatványnak a „Felhívás a kérelmezőhöz” című része szerint:

„E formanyomtatvány használata nem kötelező, de megkönnyítheti a [bizonyítvány] kiállításához szükséges információk összegyűjtését. [...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 13 M. T. Trenk, aki német állampolgársággal rendelkezett, és akinek a legutóbbi állandó lakóhelye Kölnben (Németország) volt, 2017. június 2-án elhunyt. Házastársa, szülei és bátyja korábban elhaláloztak. Mivel nem volt gyermeke, még életben lévő örököseinek kizárólag az elhunyt bátyjának a leszármazottai minősültek. M. T. Trenk Németországban, Olaszországban és Svájcban rendelkezett ingatlanokkal.
- 14 M. T. Trenk a 2014. december 17-én készített és 2017. augusztus 1-jén felnyitott közvégrendeletében az azt megelőzően készített közvégrendeleteit visszavonta, kizárólagos örököséként a római (Olaszország) székhelyű Congregazione Benedettina Sublacenzét nevezte meg, és K.M.M. Brisch jelölte ki végrendeleti végrehajtónak.

- 15 A 650/2012 rendelet 65. cikkének (1) bekezdése szerint K. M. M. Brisch a 2017. október 11-i közjegyzői okirat alapján 2017. október 16-án az Amtsgericht Köln (kölni helyi bíróság) előtt bizonyítvány kiadása iránti kérelmet terjesztett elő az elhunyt olaszországi ingatlanjaira vonatkozóan, anélkül hogy használta volna az 1329/2014 végrehajtási rendelet 4. mellékletében szereplő IV. formanyomtatványt (a továbbiakban: IV. formanyomtatvány).
- 16 Az Amtsgericht Köln (kölni helyi bíróság) a 2017. október 23-i levélben arra kérte K. M. M. Brisch, hogy használja a IV. formanyomtatványt, és azt csatolja a bizonyítvány iránti kérelem irataihoz. K. M. M. Brisch a 2017. november 7-i levélben megtagadta, hogy e kérésnek megfelelően, azzal érvelve, hogy e formanyomtatvány használata csupán lehetőség, nem kötelezettség. E bíróság a 2017. november 16-i végzésben elutasította a bizonyítvány iránti kérelmet azzal az indokkal, hogy K. M. M. Brisch nem használta a IV. formanyomtatványt, így e kérelem nem a megfelelő és megkövetelt formában került előterjesztésre.
- 17 K. M. M. Brisch 2017. december 2-án keresetet indított az Amtsgericht Köln (kölni helyi bíróság) előtt, azzal érvelve, hogy mind a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdéséből, mind magából a IV. formanyomtatványból az következik, hogy annak használata fakultatív. Azzal érvel továbbá, hogy ezt az értelmezést alátámasztják e rendelet 67. cikke (1) bekezdése második mondatának a rendelkezései is, amelyek szerint az 1329/2014 végrehajtási rendelet 5. mellékletében szereplő V. formanyomtatvány használata kötelező. K. M. M. Brisch álláspontja szerint amennyiben az uniós jogalkotónak a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdése keretében az lett volna a szándéka, hogy a IV. formanyomtatvány használatát kötelezővé tegye, e rendelkezést megfogalmazhatta volna ugyanúgy, mint e rendelet 67. cikke (1) bekezdésének második mondatát. E bíróság 2017. december 14-én e keresetet elutasította, és az ügyet a kérdést előterjesztő bíróság elé utalta döntéshozatalra.
- 18 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti az Amtsgericht Köln (kölni helyi bíróság) álláspontját, amely szerint a IV. formanyomtatvány kötelező használata az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikke (4) bekezdésének szövegéből következik, mely rendelet *lex specialis* a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdéséhez képest. A Bizottság a végrehajtási jogi aktusok elfogadására vonatkozó felhatalmazása keretében, a 650/2012 rendelet 80. cikke és 81. cikkének (2) bekezdése alapján kötelezővé tette a IV. formanyomtatvány használatát.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság azonban úgy véli, hogy a 650/2012 rendelet 65. cikke (2) bekezdésének szövege, valamint a IV. formanyomtatványnak a „Felhívás a kérelmezőhöz” című része inkább e formanyomtatvány használatának fakultatív jellege mellett szól. Ezenfelül kételyeket táplál az Amtsgericht Köln (kölni helyi bíróság) azon elemzésének megalapozottságát illetően, amely a Bizottság végrehajtási jogi aktusok elfogadására vonatkozó felhatalmazásának a hatályát érinti. E bíróság e tekintetben megállapítja, hogy a 650/2012 rendelet 80. cikke a Bizottságot arra hatalmazza fel, hogy olyan végrehajtási jogi aktusokat fogadjon el, amelyek csupán a rendeletben előírt formanyomtatványok megállapítására és későbbi módosítására vonatkoznak, de e rendelkezés nem hatalmazza fel a Bizottságot arra, hogy módosítsa a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdését oly módon, hogy a IV. formanyomtatvány használata kötelezővé váljon.
- 20 E körülmények között az Oberlandesgericht Köln (kölni tartományi felsőbíróság, Németország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„A [bizonyítványnak] a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdése szerinti kérelmezéséhez az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikkének (4) bekezdése szerint kötelező vagy csak fakultatív a 650/2012 rendelet 81. cikkének (2) bekezdésében említett tanácsadó bizottsági eljárás keretében meghatározott IV. formanyomtatvány (4. melléklet) használata?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 21 A kérdést előterjesztő bíróság a kérdésével lényegében annak megállapítását kéri, hogy a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdését és az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikkének (4) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a bizonyítványnak a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdése értelmében vett kérelmezése keretében a IV. formanyomtatvány használata kötelező, vagy e használat fakultatívnak tekintendő.
- 22 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy az olyan uniós jogi rendelkezést, amely jelentésének és hatályának meghatározása érdekében nem tartalmaz kifejezett hivatkozást a tagállami jogra, az egész Unióban általában önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve nemcsak annak kifejezéseit, hanem e rendelkezés kontextusát és a kérdéses szabályozás célját is (lásd ebben az értelemben: 2018. június 21-i Oberle ítélet, C-20/17, EU:C:2018:485, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 23 A 650/2012 rendelet 65. cikke (2) bekezdésének szövege szerint a bizonyítvány iránti kérelem benyújtásához a kérelmező „használhatja” az e rendelet 81. cikkének (2) bekezdésében említett tanácsadó bizottsági eljárás keretében meghatározott formanyomtatványt.
- 24 Ezenfelül, amint az a 650/2012 rendelet 65. cikkének (3) bekezdéséből következik, a bizonyítvány iránti kérelemnek az e rendelkezésben felsorolt adatokat olyan mértékben kell tartalmaznia, amennyiben ezek az adatok ismertek a kérelmező előtt és amennyiben szükségesek ahhoz, hogy a kiállító hatóság igazolni tudja a kérelmező által igazolni kívántakat, továbbá a kérelemhez csatolni kell minden vonatkozó okiratot eredeti példányban vagy a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek megfelelő másolatban. Következésképpen bár a kérelmezőnek olyan információkat kell szolgáltatnia, amelyek lehetővé teszik a kiállító hatóság számára, hogy igazolja az említetteket, a 650/2012 rendelet 65. cikkéből nem következik, hogy ezt a IV. formanyomtatvány felhasználásával kell megtennie.
- 25 A 650/2012 rendelet 65. cikke (2) bekezdésének megfogalmazása tehát egyértelmű a IV. formanyomtatvány használatának fakultatív jellegét illetően. Ezenfelül a kérdést előterjesztő bíróság kételyei az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikke (4) bekezdésének a szövegéből származnak, amely szerint „az európai öröklési bizonyítvány iránti kérelemhez használandó, a [650/2012 rendelet] 65. cikkének (2) bekezdésében említett formanyomtatványt IV. formanyomtatványként a 4. melléklet határozza meg”. E bíróság álláspontja szerint e rendelkezésből az következhet, hogy e formanyomtatvány használata kötelező.
- 26 Az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikkének (4) bekezdését azonban e rendelet 4. mellékletével összefüggésben kell értelmezni, amelyre e rendelkezés hivatkozik, és amelyben a IV. formanyomtatvány szerepel. Márpedig a „Felhívás a kérelmezőhöz” című rész, amely a IV. formanyomtatvány tetején helyezkedik el, egyértelművé teszi, hogy a IV. formanyomtatvány fakultatív. Így a „használandó formanyomtatvány” kifejezés, amely az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikkének (4) bekezdésében szerepel, nem határozza meg a IV. formanyomtatvány használatának kötelező vagy fakultatív jellegét, hanem csupán azt jelzi, hogy abban az esetben, ha a kérelmező a bizonyítvány iránti kérelmét formanyomtatványon kívánja benyújtani, a megfelelő használandó formanyomtatvány a IV. formanyomtatvány.
- 27 Ezenfelül meg kell állapítani, hogy az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok és közokiratok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési tanúsítvány bevezetéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó bizottsági javaslat [COM(2009) 154 végleges] 38. cikke szerint, amely e rendelet 65. cikkének felel meg, azt tervezték, hogy a bizonyítvány iránti kérelmet olyan formanyomtatványon kelljen benyújtani, amelynek a mintája e javaslat I. mellékletében szerepel. Az említett javaslat 38. cikke szövegének az említett rendelet 65. cikkének (2) bekezdésében való módosítása arra utal, hogy a Bizottságnak a

jogalkotási munkálatok korai stádiumában fennálló azon szándéka ellenére, amely a formanyomtatvány használatának kötelezővé tételére irányult, az uniós jogalkotó nem követte e kezdeti szándékot. Így a 650/2012 rendelet keletkezése is azt erősíti meg, hogy e rendelet 65. cikke (2) bekezdésének a megfogalmazásából az tűnik ki, hogy a IV. formanyomtatványnak a bizonyítvány kérelmezése céljából való használata fakultatív.

- 28 A 650/2012 rendelet 65. cikke (2) bekezdésének és az 1329/2014 végrehajtási rendelet 4. mellékletének az egymással összefüggésben való, szöveg szerinti értelmezéséből tehát az tűnik ki, hogy a bizonyítvány kérelmezése tekintetében a IV. formanyomtatvány használata fakultatív.
- 29 Ezt az értelmezést egyébiránt azon kontextus elemzése is alátámasztja, amelybe e rendelkezés illeszkedik.
- 30 Meg kell ugyanis állapítani, hogy a 650/2012 rendelet 67. cikkének (1) bekezdése a kiállító hatóság tekintetében kötelezettséget állapít meg arra vonatkozóan, hogy az 1329/2014 végrehajtási rendelet 5. mellékletében szereplő V. formanyomtatványt használja a bizonyítvány kiállításához. A bizonyítvány kérelmezését illetően a 650/2012 rendelet 65. cikke (2) bekezdésében alkalmazott, valamint az e rendelet 67. cikkének (1) bekezdésében e bizonyítvány kiállítását érintően alkalmazott megfogalmazás közötti különbség az uniós jogalkotó azon szándékát tükrözi, hogy a bizonyítvány kérelmezéséhez nem kívánta kötelezővé tenni a IV. formanyomtatvány használatát.
- 31 Meg kell továbbá állapítani, hogy az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1–3. és 5. mellékletében semmi nem utal az e mellékletekben szereplő formanyomtatványok fakultatív használatára. Kizárólag a IV. formanyomtatvány tartalmaz a „Felhívás a kérelmezőhöz” című részben arra vonatkozó kijelentést, hogy e formanyomtatvány fakultatív jellegű. E kijelentést egyébiránt e melléklet más nyelvi változatai is átveszik, többek között a spanyol, az angol, a francia, az olasz és a román nyelvi változat.
- 32 Ez a megállapítás megerősíti, hogy az uniós jogalkotó szándéka a IV. formanyomtatvány fakultatív használatának előírására irányult.
- 33 Ezen értelmezés nem ellentétes a 650/2012 rendelet általános céljával sem, amely, amint az az (59) preambulumbekkezdéséből kitűnik, a határokon átnyúló vonatkozású öröklés tárgyában a tagállamokban hozott határozatok kölcsönös elismerésében áll.
- 34 Ugyanis bár a IV. formanyomtatvány „Felhívás a kérelmezőhöz” című része szerint e formanyomtatványnak a kérelmező általi használata megkönnyítheti a bizonyítvány kiállításához szükséges információk begyűjtését, továbbra is igaz, hogy a tagállamok a szubszidiaritás elvének megfelelően a 650/2012 rendelet célját kellőképpen elérhetik a 650/2012 rendelet 65. cikke szerint benyújtott, bizonyítvány iránti kérelemmel, anélkül hogy a IV. formanyomtatvány használatának a kötelezővé tétele szükséges lenne.
- 35 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 650/2012 rendelet 66. cikke és 67. cikkének (1) bekezdése szerint a kiállító hatóság a kérelmező által az e rendelet 65. cikkének (3) bekezdése alapján benyújtott információk ellenőrzését, és adott esetben az említett rendelet 66. cikke szerint lefolytatott vizsgálatokat követően kiállítja a bizonyítványt.
- 36 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdését és az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a bizonyítványnak a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdése értelmében vett kérelmezése keretében az 1329/2014 végrehajtási rendelet 4. mellékletében szereplő IV. formanyomtatvány használata fakultatív jellegű.

A költségekről

- 37 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 65. cikkének (2) bekezdését és a 650/2012 rendeletben említett formanyomtatványok meghatározásáról szóló, 2014. december 9-i 1329/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet 1. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az európai öröklési bizonyítványnak a 650/2012 rendelet 65. cikkének (2) bekezdése értelmében vett kérelmezése keretében az 1329/2014 végrehajtási rendelet 4. mellékletében szereplő IV. formanyomtatvány használata fakultatív jellegű.

Aláírások